

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1387/1-XIV/2
30.09.2010. године

На основу члана 221. став 1. алинеја 16. и члана 266. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VII редовној седници, одржаној дана 30.09.2010. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације:
КЛАСИЧНА ГИТАРА У ЈУГОИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ ДО 1941. ГОДИНЕ,
кандидата мр Уроша Дојчиновића и одобрава усмена одбрана.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Весна Димитријевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/1765
1.10.2010.
(број захтева)
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Уроша (Зоран) Дојчиновића

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Урош (Зоран) Дојчиновић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Класична гитара у Југоистичној Европи до 1941. године

Универзитет је дана 19.09.2007. својим актом под бр 612-123/22/7 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Класична гитара у Југоистичној Европи до 1941. године

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Уроша (Зоран) Дојчиновића

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 1.07.2010. одлуком факултета под бр 1012/1-X/10 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Никола Самарџић	редовни проф.	историја	Филозофски ф.
2.	др Дубравка Стојановић	ванредни проф.	историја	Филозофски ф.
3.	др Димитрије Големовић	редовни проф.	музикологија	Фак. музичке уметности

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 30.09.2010.

Прилог:

1. Извештај комисије са предлогом
2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Весна Димитријевић

NAUČNO-NASTAVNO VEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

IZVEŠTAJ KOMISIJE O DOKTORSKOJ DISERTACIJI
UROŠA Z. DOJČINOVIĆA,
KLASIČNA GITARA U JUGOISTOČNOJ EVROPI DO 1941. GODINE

Na sednici Naučno-nastavnog veća Filozofskog fakulteta 1. jula 2010. izabrani smo u komisiju za ocenu i odbranu doktorske disertacije doktoranda mr. Uroša Dojčinovića, *Klasična gitara u Jugoistočnoj Evropi do 1941. godine*, i imamo čast da podesemo sledeći izveštaj.

Uroš Z. Dojčinović je jedan od najznačajnijih i najaktivnijih jugoslovenskih i srpskih muzičara, kompozitora i pedagoga. Diplomirao je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (Hrvatska). Autor je prve jugoslovenske istorije klasične gitare i pokretač prve edicije dela domaćih kompozitora za ovaj instrument. Kreator je novog plana i programa za klasičnu gitaru Republike Srbije, 1987/93. i pisac prvog srpskog didaktičko-instruktivnog opusa za gitariste u oblasti kamernog muziciranja i prima-vista metode i poznavanja orkestarske literature. Kao pedagog je od 1978. radio u nekoliko muzičko-pedagoških ustanova u Zagrebu i Beogradu, a od 1989. i kao gostujući predavač i profesor velikog broja inostranih obrazovnih institucija (muzičkih konzervatorija, akademija, univerziteta, itd.). Redovni je član Udruženja muzičkih umetnika Srbije, Udruženja kompozitora Crne Gore, Američke fondacije gitarista, Matice Srpske u Novom Sadu, Britanskog udruženja gitarističkih pedagoga, itd. Stalni je saradnik specijalizovanih gitarističkih časopisa i magazina: Soundboard-GFA (SAD), Guitar International i Classical Guitar (Velika Britanija), Laute un Gitarre i Concertino-ZUPFMUSIK (Nemačka), Les Cahiers de la Guitare (Francuska), itd.

Profesionalna biografija i profil Uroša Z. Dojčinovića, važni su u smislu nastanka i karaktera doktorske disertacije. Istorija toga specifičnog instrumenta na prostoru Jugoistočne Evrope do ove disertacije nije u potpunosti istražena. Klasična gitara je veoma karakterističan instrument u južnoevropskoj kulturi, pre svega u Španiji, Portugalu i Italiji, i u tom smislu je ispitivanje njene istorije na Balkanu kao trećem južnoevropskom poluostrvu izazov samo po sebi. Od renesanse do danas jedan od najpopularnijih instrumenata, klasična gitara se, u svojoj istoriji, razvijala u društvenom i kulturnom kontekstu koji je prevazilazio akademske krugove. Dostupna i izražajna, imala je ulogu u solističkoj i kamemnoj, ali i u popularnoj kulturi i svakodnevnom životu, i bila prisutna u gotovo svim umetničkim žanrovima. U vremenu nakon Dragog svetskog rata, upravo je iz gitare i njenih savremenih varijacija, i tehnoloških inovacija, nastala savremena masovna kultura.

Jugoistočna Evropa je zanimljivo područje ispitivanja ovakve istorije zahvaljujući, između ostalog, kontinuitetu, za kojim je takođe bilo vredno tragati sa antičkom i islamskim kulturama, koje su, u dugom vremenskom trajanju, postale segment opšteg kulturnog i istorijskog identiteta. Jedan od događaja koji ovom istraživanju daju dodatni istorijski smisao bila je pojava Sefarda, španskih Jevreja, na Balkanu, nakon njihovog proterivanja iz Španije 1492. Uticaji iz Italije, druge velike i važne zone razvitka klasične gitare, dopirali su posredstvom Dubrovnika i ostalih primorskih granica. Najzad, od sredine XVIII veka, Jugoistočna Evropa potpala je pod uticaj još jednog važnog centra klasične gitare, Beča, i austrijske kulture baroka i klasicizma.

Uroš Z. Dojčinović je svoj pristup prilagodio i ulozi klasične gitare kao „podesnog oruđa komunikacije”, „izrazito personifikovanih etnoloških, sociološki, pa i psiholoških karakteristika”,

kao sastavni deo svakodnevice. U to spada i njena uloga koja je bila bliska mentalitetu i senzibilitetu pojedinih društvenih grupacija. Vreme popularnosti klasične gitare je svakako nastupilo tokom prve polovine XIX veka, ali autor nije zanemario njenu dotadašnju ulogu u razvijenoj kulturi, gradskom i svakodnevnom životu, naprotiv, posvetio je izuzetnu pažnju i njenim lokalnim varijetetima, sličnim trzalačkim instrumentima koji su našli izuzetno mesto u svakodnevnoj, „narodnoj” kulturi, poput tambura, buzukija, itd. Pri tom je ostavio razgovetnim njihovo složeno poreklo, antičko, islamsko ili evropsko, tj. srednjovekovno i renesansno.

Gornja granica disertacije je morala da bude 1941. godina, kao jasan i oštar diskontinuitet u istoriji Jugoistočne Evrope. Nakon 1945. kulturna istorija balkanskih zemalja se odvijala u izmenjenom, i gotovo uniformnom toku, pod uticajem sovjetizacije, izolacionizma i drastičnih društvenih promena. Gitara je potiskivana i kao recidiv prethodnog vremena, i kao instrument izraženog individualizma. Njen je razvoj svakako bio intenzivniji u kulturno liberalnijim i otvorenijim sredinama (Slovenija, Hrvatska, jugoslovensko primorje, Beograd).

Disertacija je jasno postavljena na tvrdnji da „bez rasvetljavanja ovog karakterističnog muzičkog segmenta, u teoretsko-praktičnom smislu podjednako važnog i zajedničkog za sve zemlje Jugoistočne Evrope, ne može biti ni zaokružene istorijsko-muzičke slike Balkana.” Doktorand je bio svestan metodoloških izazova koji potiču pre svega od rasute i nedovoljno eksplicitne izvorne građe. Empirijsko istraživanje zasnovano je jednim delom na radu vezanom za kolekciju stručnih muzikalija koje je doktorand sakupljao pod okriljem „Jugoslovenske gitarističke asocijacije” čiji je osnivač i predsednik. Ta biblioteka je jedinstvena zbirka stručne literature na Balkanu, tematski vezane za klasičnu gitaru.

Doktorska disertacija *Klasična gitara u Jugoistočnoj Evropi do 1941. godine* ima 275 stranica. Njena osnovna struktura sastoji se od 1, Uvoda, gde autori obrazlaže predmet, ciljeve, tematski okvir i metodologiju; 2, Razdoblje od prvih tragova do kraja XV veka, takođe, tematski i hronološki, ima uvodni karakter, 3, Razdoblje od početka XVI do kraja XVIII veka, koje obuhvata renesansu, barok i klasicizam, 4, Razdoblje od početka XIX veka do 1941, gde prati razvoj tamburaških instrumenata, analizira razdoblje romantizma i bidermajera, i posebno prostore novih nezavisnih balkanskih država. Glava 4. uključuje istoriju klasične gutare u prvoj Jugoslaviji. 5, Zaključak, iznosi završna razmatranja i pokušaj rezimiranja osnovnih istorijskih tokova i njihovog kulturnog i društvenog konteksta. Rad prati Registar ličnih imena i veoma iscrpan i obiman spisak literature.

Doktorand je precizno ustanovio istorijske i kulturne prilike u kojima su se razvijali instrument i njegova društvena recepcija. Razgraničio je orijentalne, zapravo islamske uticaje, nemačke, austrijske, češke, mađarske, ruske i jevrejske. Nije zapostavio ni Rome, kao specifičnu etničku i kuturnu grupaciju, koja je značajno uticala na razvoj instrumenta u kontekstu opšte evropske istorije. Podvukao je ulogu značajnih ličnosti. Ukazao je na razlike u dinamici razvoja i recepcije instrumenta u zavosnosti od društvenih, političkih, kulturnih i ekonomskih prilika. Povoljan uticaj srednjoevropske kulture u poslednja dva veka. Posvetio je pažnju kulturnom zaostajanju Srbije u društvenoj stvamosti malih seljačkih poseda i usporene urbanizacije, koja je uklanjala zatečeni multikulturalizam tokom XIX veka. Ispravno je ukazao na mesto i ulogu Dubrovnika, koji je od polovine XV do početka XIX veka bio najvitalniji i najnapredniji od centara očuvanja i razvoja južnoslovenske pismenosti, kulture i umetnosti, naročito u onom domenu koji je pripadao italijanskim renesansnim i baroknim uticajima. Živo je opisao „gitarističku groznicu” u Evropi prve polovine XIX veka. Najzad, dobro j eučio spor i tegoban kulturni oporavak nakon Prvog svetskog rata. U svakom slučaju, klasična gitara dobila je važno mesto u kulturnom razvoju dve Jugoslavije.

Nakon 1945. postajala je, vremenom, veoma popularna, bila je činilac kulturnog zbližavanja sredina u kojima se najintenzivnije razvijala, od početka šezdesetih ušla u muzičku i medijsku industriju u produkciju, i u toj istoriji je sam doktorand, od kraja sedamdesetih, imao izuzetno važnu ulogu. Ne samo zbog toga, njegova disertacija je vredna opšte pažnje. Zato je čast preporučiti ovakav rukopis javnoj raspravi i odbrani koja će uslediti.

U Beogradu, 8. jula 2010.

Prof. Dr Dubravka Stojanović,

Vanredni profesor
Filozofski fakultet, Beograd

Prof. Dr Dimitrije Golemović,

Redovni profesor,
Fakultet muzičke umetnosti, Beograd

Mentor, prof. dr Nikola Samardžić,

Redovni profesor,
Filozofski fakultet, Beograd